

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:35
sssjournal.com

pp.2537-2551
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 27/03/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 24/05/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 24.05.2019

SIYASAL KATILIM VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SIYASAL KATILIMA BAKIŞI: BABAESKİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ¹

POLITICAL PARTICIPATION AND VIEWS OF UNIVERSITY STUDENTS ON POLITICAL PARTICIPATION: THE CASE OF BABAESKİ VOCATIONAL SCHOOL OF HIGHER EDUCATION

Dr. Öğr. Üyesi Serdar CANBAZ

Kırklareli Üniversitesi, Babaeski MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, serdarcanbaz@klu.edu.tr, Kırklareli/TÜRKİYE

Öğr. Gör. Uğur EYİDİKER

Kırklareli Üniversitesi, Babaeski MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, ugur.eyidiker@klu.edu.tr, Kırklareli/TÜRKİYE

Öğr. Gör. Emel POYRAZ

Kırklareli Üniversitesi, Babaeski MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, emel.cinar@klu.edu.tr, Kırklareli/TÜRKİYE

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1491>

Reference : Canbaz, S., Eyidiker, U. & Poyraz, E. (2019). "Siyasal Katılım ve Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılıma Bakışı: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği", International Social Sciences Studies Journal, 5(35):2537-2551.

ÖZ

İnsanlığın ve birlikte yaşamının başlangıcına kadar götürülebilecek olan bir olgu olarak karşımıza çıkan siyaset hemen her toplumda önemli bir kurumdur. Özellikle 2000 sonrası süreçte değişen kamu yönetimi anlayışıyla birlikte vatandaşların siyasi hayatta daha aktif ve siyasal karar alma süreçlerinde daha etkili olma talebi birey ile devlet ilişkisini kapsayan siyaset ve siyasal katılım kavramları literatürde sıkça karşımıza çıkmasına imkân sağlamıştır. Böylece siyasal katılımın araştırılmasının gerekliliği önemli ölçüde ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, demokrasinin ölçütlerinden biri olan siyasal katılımda önemli rol oynayan gençlerin siyasal katılım eğilimlerini ölçmek amaçlanmış ve bu doğrultuda, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin siyasal katılım eğiliminin belirlenmesi yönünde araştırma yapılmıştır. Araştırmanın ana kütlesini Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi uygulanmıştır. Yapılan anketlere SPSS (20.0) analizi yapılmıştır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde siyaset, siyasal katılım ve demokrasi kavramlarına değinilmiştir. İkinci bölümde konuyla ilgili alan araştırmasına yer verilmiştir. Araştırma problemi, hipotezler, evren ve örneklem, örneklem süreci, veri toplama araçları ve istatistiksel analiz yöntemlerine bu bölümde yer verilmiş ve araştırma bulguları açıklanmış, önerilere yer verilmiştir. Araştırmada bireylerin siyasal yaşama katılım boyutlarının yaş, cinsiyet, gelir durumu, kent ya da kırdaki yaşama durumu, sivil toplum kuruluşlarına üyelik, gibi faktörlerle ilişkisi ve siyasal yaşama katılım boyutları incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin siyasal katılıma ilgisi incelenmiş olup, bazı kişisel özelliklere göre öğrencilerin siyasal katılım düzeyleri arasında farklılıkların bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Katılım, Siyasal Katılım, Üniversite Öğrencileri.

ABSTRACT

Politics, which is a phenomenon that may be traced back to the beginning of humanity and collective living, is an important institution in almost all societies. Especially with the public administration approach that changed in the process after 2000, the demand of citizens to be more active in political life and more effective in processes of political decision-making has led the concepts of politics and political participation that cover the relationship

¹ Bu çalışmanın Türkçe özeti II. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, Ankara, 30 Kasım- 2 Aralık 2018 sunulmuştur.

between the individual and the state to be encountered frequently in the literature. Thus, the necessity of researching political participation is becoming significantly clearer.

This study aimed to measure the political participation tendencies of young people who play an important role in political participation which is one of the criteria of democracy, and for this purpose, the study was conducted to determine the tendencies of the students of Kırklareli University Babaeski Vocational School of Higher Education towards political participation. The population of the study consisted of this school's students. The questionnaire method was utilized as the data collection tool. The results were analyzed by using SPSS (20.0). The study consists of two parts. The first part of the study discusses the concepts of politics, political participation and democracy. The second part includes a literature review on the topic. The research question of the study, hypotheses, population and sample, sampling process, data collection instruments and statistical analysis methods are included in this section, and the section explains the findings of the study and provides recommendations. The study examined the relationship of the dimensions of individuals' participation in political life with factors such as age, gender, income status, status of living in rural or urban places, membership of civil society institutions, as well as the dimensions of political participation. As a result of the study on the interest of university students in participating in political life, it was found that their participation levels differed based on some of their personal characteristics.

Keywords: Politics, Participation, Political Participation, University Students.

1. GİRİŞ

Siyasal katılma halkın yönetime katılımını sağlamak, siyasi iktidarın gücünü halka dayandırmak amacıyla orta çıkmış bir anlayıştır. Demokrasilerin içselleştirilmesi ve geniş kitlelerin siyasi tercihlerinin anlaşılabilmesi açısından önemli bir veri olan siyasi katılma vatandaşların isteklerinin yönetici makamlara iletilmesini de sağlayabilecektir. Temelde doğrudan ve dolaylı olarak iki şekilde gerçekleştirilebilen siyasi katılmayı sadece oy vermek şeklinde yorumlamak bu anlayışı eksik bırakacaktır. Oy kullanmanın ötesinde anlamlar taşıyan siyasi katılma günümüzde vatandaşın ve toplumun kendini ifade etme aracına dönüşebilmektedir. Vatandaşların seçilme hakkı, dilekçe hakkı, bilgi edinme hakkı, toplumsal görevler üstlenmeleri ve görüşlerini açıklayabilmeleri siyasi katılmaya anlam ve değer katabilmektedir.

Siyasal katılma sadece ulusal anlamda değil ulusal yönetimlerin yetersiz kaldığı ve/veya uluslararası alanda ülkelerin işbirliği yaparak gelişmelerini sağlamayı amaçlayan ulus üstü örgütlenmeler de bireylerin siyasi katılımlarını etkileyen önemli unsurlardan birisi olabilmektedir. Devlet bazen ulusal tercihler ile uluslararası örgütlerin istekleri arasında kalabilmektedir. Özellikle devletlerin küreselleşme ile sarmalandığı ve ekonominin küreselleştiği bir dünyada, toplumsal ilişkileri ve her türlü sınır aşan akışları uluslararası kurumlar yoluyla yönetmek ve çoğaltmak daha karmaşık hale gelmiştir (Nash, 2016: 48).

Ulusal devlet ve/veya uluslararası örgütler etkin bir siyasi katılımı sağlayabilmek için demokratik değerleri uygulayabilmelidir. Robert Dahl'a göre demokrasi etkin katılım, oy kullanma eşitliği, bilgi edinebilme, gündem üzerinde son sözü söyleme ve yetişkinlerin dahil edilmesini sağlamaktadır. Böylece demokrasi ile birlikte bir politika var olan bir birlik tarafından kabul edilmeden önce bütün üyeler, bu politikaların ne olması gerektiği konusundaki görüşlerini diğer üyelerin dikkatine sunmak için eşit ve güçlü imkanlar sunularak etkin katılım sağlanabilmektedir (Dahl, 2019: 47-48). Demokrasinin içselleştirilerek siyasi katılımın etkinliğinin artırılması, demokratik sistemlerin devamlılığını sağlayacaktır. Bireylerin söz sahibi olamadıkları ve görüşlerini etkin bir şekilde yönetime iletemedikleri sistemler iç çelişkileri ile yıkılabilecektir. Bir sistemin sona nasıl yaklaştığını anlamak istiyorsak çelişkilerine bakmamız gerekir. Çünkü tüm tarihsel sistemlerin yapılanışında çelişkiler vardır, ömürlerinin sınırlı oluşu bu çelişkilerin varlığından kaynaklanır (Wallerstein, 2012: 122). Demokrasinin, çelişkilerini ortadan kaldıracak siyasi katılımı sağlayıcı önlemler alması gerekmektedir. Bu yüzden demokrasinin varlığı kurduğu sistemin temel özelliklerinden olan siyasi katılmaya etkin bir şekilde olanak tanınmasından geçtiği anlaşılabilir. Demokratik devletler, propaganda ve aydınlatma faaliyetlerine belli bir serbest alan tanır; bireylere tanınan bu özgürlükleri ve kısmi siyasi hakları kullanarak, daha doğrusu onlardan yararlanarak, gerektiğinde bireysel özgürlükleri ve çıkarları genelin çıkarını savunma iddiasındaki devletin çıkarlarına tabi kılmanın meşruluk zeminini de hazırlarlar (Cantzen, 2000: 115).

Siyasal katılmanın etkinliğinin artması modernizmin de yükselişine dayanır. Modernliğin patladığı zaman, her alandaki özgürlüğün patladığı andır: Politik özgürleşme, cinsel özgürleşme, üretici güçlerin özgürleşmesi, yıkıcı güçlerin özgürleşmesi, kadının, çocuğun, bilinç dışı ilişkilerin, sanatın

özgürleşmesi. Tüm temsil ve karşı temsil modellerinin göklere çıkarılmasıdır (Baudrillard, 2012: 9). Özgürlüklerin ve temsiliyetin bu yükselişinin, yönetimde eşit söz sahibi olunmasına olanak veren ve yönetime karşı bireyin kendini bir ifade ediş şekli olan siyasal katılım ile korunduğu anlaşılabilmektedir. Eğer sizin söz hakkınız yoksa kim sizin adınıza konuşacak? Siz koruyamazsanız çıkarınızı kim koruyacak? Katılım sadece bir birey olarak çıkarlarınız da değildir. Katılımın dışında bırakılan bir grubun üyesiyseniz, bu grubun temel çıkarları nasıl korunacak? Bu soruların cevabı çok açıktır. Temel çıkarlar yöneticiler tarafından korunup geliştirilemeyecektir. Demokratik bir devlette siyasal katılım, geçici olarak orda bulunanlar ve kendilerine bakmaktan aciz oldukları kanıtlanmış kişiler dışında, kanunlara tabi olan bütün insanlardan oluşmalıdır (Dahl, 2019: 89-92).

Siyasal katılmanın alacağı biçim bir toplumdan diğerine değişebilmektedir.; ancak tipik olarak bu etkinlikler arasında oy kullanma, seçimlere katılma, örgütsel etkinlik ve yönetimin kararlarını etkilemek üzere girişilen çeşitli eylem tiplerinden oluşmaktadır. Siyasal katılma düzeyinin yüksek olması Almond ve Powell, Verba gibi yazarlara göre siyasal gelişmenin önemli aşamalarından birini oluşturmaktadır (Çam, 2011: 204). Siyasal katılmanın bu gelişmeyi sağlayan temel etmeni temsili demokrasinin sorunlarını aşarak demokratik sistemin varlığını koruyabilmesidir. Fakat karmaşık devlet yapıları ve siyasal katılım modellerinde halk iradesinin tam yansımaması siyasi süreçlere ve kararlara doğrudan katılımın yerel düzeydeki birimlerde, topluluklarda gerçekleşmesinin daha kolay olabileceği düşüncesini yaygınlaştırabilmesidir (Dursun, 2014: 195-196). Demokratik katılım böylece sadece genel seçimler için oy kullanarak seçmen olmak değildir. Seçmen olmanın yanında temsilci, karar alıcı, yönetici, vatandaş, örgüt olarak da bunlara iştirak edebilmektedir (Kapani, 2007: 151-153). Siyasal katılma bu yönüyle birçok demokratik yolu içerebilmektedir. Toplumdaki her beşeri birimin bunlara erişiminin sağlanmış olması gerekir. Bunların herkese açık ve eşit biçimde sunulmadığı, tanınmadığı veya garanti edilmediği bir durumda hiç kimsenin özel çıkarları emniyette sayılmaz (Ateş, 2015: 288).

2. SİYASAL KATILMA KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Genel olarak siyaset, toplumun bütününe ilgilendiren ya da toplumu meydana getiren birimler arasındaki ilişkileri son aşamada meşru otoriteye dayanarak düzenleyen eylemler bütünüdür (Gökçe vd., 2002: 48-49). Siyaset, devlet işlerini düzene koyma ve bunları uygulama sanatıdır. Kamu yönetimi bağlamında siyaset, değerler, politikalar, araçlar, kararlar ve sorumluluk gibi konularla ilgilenen memurun görev alanı olarak tanımlanır. Siyaseti, olasılıklar içerisinde bir tercih yapma, seçim yapma ve her bir insanın kendisinin olasılık olma hali (Çelik ve Mardinli, 2018: 39) şeklinde tanımlarsak taraf olma/ bir tarafa ait olma durumunu göz ardı edemeyiz. Şüphesiz tarafların varlığı siyasetin temel gereğidir ve siyaset tarafların kendi çıkar ve menfaatleri için gerçekleştirdikleri mücadele süreçlerinden bağımsız değildir. Çünkü siyaset tek bir düzenin olduğu ve dayatıldığı bir alan değil, ancak tarafların varlığı ve karşılıklı mücadelesi ile meşruiyet kazanan bir faaliyettir. Bireyin siyasi iktidara katılma çabası siyaset faaliyetinin ana argümanıdır. Birey ve bireysel önceliklerin hedeflendiği siyaset olgusunda, siyasi katılma, konsensüs ve kişisel menfaatler siyasi istikrarın vazgeçilmez meşruiyet değerleri olarak kabul edilir(Çetin, 2003: 33).

Siyasal hayata katılım, bireyin siyasal sistemle kurmuş olduğu ilgiyle ilişkileridir. Bu ilişkiler siyasal olayları izlemek ve bilgi edinmekten, siyasal eylemlerde bulunmaya, oy vermeye, adaylığa ve siyasal karar mekanizmalarında yer almaya kadar uzanan değişik biçim ve boyutlarda kendilerini gösterebilmektedir(Örtlek ve Tekelioğlu, 2003: 279). Bu noktada bireyin siyasal hayatta dolaysız temsiline imkân tanıyan demokrasi kavramı karşımıza çıkmaktadır. İlk örnekleri Yunan polis devletlerinde karşımıza çıkan demokrasi yönetim biçimi Abraham Lincoln'un meşhur tanımı ile "halkın, halk tarafından ve yine halk için yönetimi"dir. Günümüzde kelime anlamından hareketle genelde en yaygın biçimi ile "halkın kendi kendini yönetmesi" olarak tanımlanan demokrasi, daha gelişmiş bir tabirle yöneticilerin adil, özgür ve düzenli seçimler yoluyla halk tarafından ve halkın içinden seçildiği yönetim biçimi olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla demokrasi halkın egemenliğini ve halkın yönetimini ifade eder. Halkın yönetiminden ise temel siyasi kararları almak ve bunları uygulamak anlaşılmaktadır (Aktaş, 2015: 90). Leslie Lipson'a göre (1993: 17) ise demokrasi, "vatandaşları için mümkün olduğunca fazla hürriyet ve eşitliği birleştiren bir yönetim şekli" olarak tanımlanır. Sağlıklı ve tam işleyen bir demokrasi mekanizmasından bahsedebilmek için bireylerin sadece siyasal haklarını kullanması değil, aynı zamanda demokrasinin kurallarına uyması, zaman zaman da kuralların işleyişini ve işlevselliğini kontrol edebilmesine imkân tanınması gerekmektedir. Buna imkân tanıyan

demokratik bir mekanizma kurulduğunda ise birey hem kendi görüşünü ifade etme özgürlüğüne hem de başkalarının da görüşlerine saygı gösterme zorunluluğuna sahip olacaktır.

Siyasal katılmanın tanımına ilişkin ulusal ve uluslararası alanda önemli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlamalar siyasal katılmanın en sade halinden, en geniş kapsamlı haline kadar geliştirilmiştir. Münici Kapani siyasal katılmayı siyasete ilişkin basit bir meraktan da doğabilen veya çok yoğun bir şekilde eyleme dönüşmüş geniş bir tutum ve faaliyet alanı olarak tanımlamıştır. Böylece siyasal katılmanın yoğunluk derecesini vurgulamıştır(Kapani, 1978: 102). Esat Çam ise dar anlamda siyasal sistem içinde yurttaşların doğrudan ya da dolaylı bir biçimde yöneticilerin seçimini ve kararlarını etkilemeyi amaçlayan eylemlerin bütünü şeklinde bir tanım yapmıştır (Çam, 2011: 169; Verba ve Nie, 1972: 9). Siyasal katılmanın yöneticilerin seçilmesi ve kararlarının siyasal katılma yoluyla etkilenmesine yönelik vurgu yapan bu tanım daha da genişletilerek yeni tanımlar ortaya konabilir. Nie, Verba ve Converse ise Siyasal katılmayı vatandaşların hükümet yetkililerinin seçimini ve onların yaptıkları işleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemek amacıyla giriştikleri yasal eylem olarak tanımlamıştır(Nie vd., 1989: 1-3). Bu tanım ise siyasal katılmaya kanunilik getirmiştir. Öyleyse bu tanıma göre yasalarda yer almayan eylemler siyasal katılma olarak görülememektedir. Ergun Özbudun ise hukuk dışı eylemleri de siyasal katılma olarak sayarak şöyle bir tanım yapmıştır. Vatandaşların merkezi ya da yöresel devlet organlarının personelini yahut kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarınınca tasarlanmış, hukuki veya hukuk dışı, başarılı veya başarısız eylem girişimleridir(Özbudun, 1975: 4). Ersin Kalaycıoğlu ise siyasal katılmada kişinin başkalarından emir almadan tercihlerinin otonom olduğunu belirterek, yapılan tercihlerle yöneticilerin veya kararlarının etkilenmeye çalışıldığını belirtmiştir(Kalaycıoğlu, 1983: 10). Davut Dursun ise bireylerin kendi menfaatlerini gerçekleştirmek için katıldığını belirtmiştir. Dursun'a göre katılma toplumda bireylerin yerel ve ulusal düzeyde siyasal yöneticileri seçme ve yöneticilerin kendi istekleri ve menfaatleri doğrultusunda karar almalarını temin amacıyla gösterdikleri her türlü davranış eylemlerin ifade edilmesidir(Dursun, 2014: 234). Davut Ateş siyasal iktidarın oluşum sürecinde, buna ek olarak siyasal iktidara doğrudan ortak olunmasa bile en azından onun karar alma sürecine tesir etme çabasının demokratik katılım çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir(Ateş, 2015: 286).

3. SİYASAL KATILMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Siyasal katılmanın temel öznesi olan bireylerin siyasete olan ilgisi ve birtakım etmenler siyasal katılmanın yoğunluğunu etkileyebilmektedir. Bu yoğunluğu etkileyen temel etmenler sosyo-ekonomik, psikolojik ve diğer zorlayıcı etmenler olarak sıralanabilir.

- **Sosyo-Ekonomik Etmenler:** Sosyo- ekonomik etmenleri gelir, meslek, eğitim, yaş, cinsiyet ve yerleşim yeri gibi faktörler oluşturmaktadır. Gelir veya refah artışının siyasal katılımı arttırdığı savunulmaktadır. Meslek ve sosyal bir statüye sahip olma ve hükümetlere etki eden mesleklere mensup olmanın katılmayı arttırdığı düşüncesini doğurmaktadır. Eğitim seviyesinin yükselmesi, siyasetin öğrenilmesinin ve ilginin artmasını sağladığından bireyleri siyasal katılmaya yönlendirebilmektedir(Çetin, 2014: 498-499). Siyasal katılma yaşla orantılı olarak da artabilmektedir. Yani yaş yükseldikçe ilgi artabilmektedir. Gençlerin siyasete aşırı ilgi duyduğu kanıtlanamamıştır. Cinsiyet ögesi göz önüne alındığında, kadınların siyasete katılımı daha düşüktür. Kadınların kendi içinde bakıldığında çalışanların çalışmayanlara göre katılımı daha yüksektir(Çam, 2011: 170). Yerleşme birimi ile siyasal katılım arasında da anlamlı ilişkiler bulunabilmektedir. Bu durumdaki iki görüşten birincisine göre yerleşim yerinin büyüklüğü arttıkça siyasal katılım artmaktadır. Yani kırsal alandan büyük yerleşim birimlerine doğru gidildikçe katılım artmaktadır. İkinci görüşe göre ise şehir hayatının yarattığı olumsuzluklar. Toplum ve siyasal katılmayı zayıflatmaktadır(Dursun, 2014: 247-248).
- **Psikolojik Etmenler:** Sosyo- ekonomik etmenler her birey üzerinde aynı etkiyi yaratmayabilmektedir. Bireyin olgunluğu, etkinliği ve girişkenliği gibi psikolojik etmenler de siyasal katılım üzerinde olumlu etki oluşturabilmektedir. Çekingenlik, yabancılaşma gibi farklılıklar ise siyasal katılmayı olumsuz etkileyebilmektedir(Çetin, 2014: 500).
- **Diğer Etmenler:** Bir toplumun siyasal yapısı ile siyasal sistemin işleyişine ilişkin hukuki etmenler siyasal katılmayı etkileyebilmektedir. Siyasal sistemin demokratik ya da totaliter olup olmamasına ve hukukun üstünlüğüne göre siyasal katılım etkilenmektedir(Dursun, 2014: 250).

4. SİYASAL KATILMANIN BOYUTLARI

Siyasal katılmanın boyutları bireyin siyasete katılımına ilişkin duygu, düşünce ve davranış biçimlerinin hangi aşamada olduğuna ilişkin çıkarımlarda bulunulmasını sağlayabilecektir. Böylece bireyin siyasete katılım boyutunun hangi aşamasında olduğu anlaşılabilir, hangi konulara nasıl tepkiler verebileceği anlaşılabilmektedir. Siyasete katılımın boyutları Robert Dahl'a göre temel dört yapıyı içermektedir.

- **İlgi:** Bireyin herhangi bir şekilde harekete geçebilmesi için, mevcut olan duruma ilgi duyması gerekebilmektedir. Bireyin ilgisini uyandıracak unsurlar ise siyaset olayları izlemesi ile gerçekleştirilebilir. Siyaset bir olaya ilgi duymayan bir kişinin harekete geçmesini beklemek zor olabilmektedir.
- **Önemseme:** Siyaset olaylarına ilişkin ilginin artması ve elde edilen izlenimlerden sonra, bunların kendi iç deneyimlerinden geçirilmesi ile önem sırasına konulmasıdır. Böylece siyaset olaylarının önemsenmesi davranışların siyaset boyut değiştirmesine neden olabilmektedir.
- **Bilgi:** Siyaset olaylarına ilişkin ilginin gelişmesi ve önem derecesinin artmasından sonra, siyaset olaylarına ilişkin bilgi edinme süreci başlayabilmektedir. Böylece birey harekete geçmeden önce kendi için hazırlık yapmaktadır.
- **Eylem:** Bireyin aktif olarak siyaset olaylarının içinde yer alabilmesidir. Eylemleri ve görüşleri ile birlikte siyaset olaylarına yön verebilmekte veya onun bir parçası olabilmektedir(Dahl ve Stinebrickner, 2002: 50-70)

Birey bu aşamaların hangisinde ise siyasete katılımın o boyutunda kendine yer edinebilmektedir.

5. SİYASAL KATILMANIN TÜRLERİ

Siyasete katılımın hangi boyutunda bulunduğu, bireyin siyasete katılım türlerinden bir veya birkaçında davranışlar geliştirmesine neden olabilmektedir. Milbrath "Political Participation" isimli eserinde, siyasete katılımın türlerini belirterek yoğunluklarına göre hiyerarşik bir sıralama yapmaktadır.

- **Aktif ve Pasif Katılma:** Bazı kişilerin siyasete olan ilgi, önemseme ve bilgisi daha fazladır. Bu yüzden daha çok ve yoğun katılırlar. Bazıları ise siyasete katılımın boyutu düşük olduğu için pasiftirler. Fakat pasif bir kişi kendisini ilgilendiren olaylar nedeniyle aktif bir hale gelebilir.
- **Açık ve Gizli Katılma:** Bireyler bazı siyasete katılmalarını herkese açık gerçekleştirebilirler. Bazıları ise kişi özgürlüğü gereği gizlilik taşırlar.
- **Zorunlu ve Bağımsız Katılma:** Bazı siyasete katılım türleri egemen irade tarafından zorunlu tutulabilir. Bazıları ise bireyin bağımsız olarak verdiği kararlar ile olmaktadır.
- **Sürekli ve Süreksiz Katılma:** Oy verme gibi sadece seçim zamanları yapılan katılım sürekli değildir. Parti üyeliği ve siyasete grupta militanlık sürekli bir katılım türüdür.
- **Siyasete Sisteme Veren ve Alan Katılma:** Bazı katılmalar siyasete katkı verirken(oy vermek gibi), bazıları ise sistemden bir şeyler alır (okul istemek, yol istemek) niteliktedir.
- **Açıklayıcı ve Araçsal Katılma:** Açıklayıcı katılımın kendisi amaçtır. Bazı katılmalar seçim kampanyasına katılmak gibi esas hedefe ulaşmak için araçtır. Bazı katılmalar ise oy vermek gibi amaçsal niteliktedir.
- **Sözlü ve Sözsüz Katılım:** Bir siyaset olayını tartışmak, açık oturuma katılmak sözlü katılım türüdür. Protesto yürüyüşleri ve mektup yazmak gibi eylemler sözsüz katılım türüdür.
- **Sosyal ve sosyal olmayan Katılma:** Toplu olarak yapılan katılım sosyal, bireysel olarak yapılan katılım sosyal olmayan katılım türüdür.

Böylece siyasete uyarılara açık olmak, oy kullanmak, tartışmalara girmek, başkalarını ikna etmek, rozet takmak yoğunluk bakımından gözlemci eylemlerdir. Siyasete bir liderle ilişki kurmak, siyasete parti ve adaylara parasal yardım yapmak, siyasete mitingde katılmak aracı eylemlerdir. Seçim kampanyasında

çalışmak, aktif parti üyeliği yapmak, siyasi mevkiye sahip olmak veya aday olmak, siyasi fonlar toplamak siyasi mücadeleye yönelik eylemlerdir(Aktaran Çam, 2011: 171-174; Dursun, 2014:237).

6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, demokrasinin ölçütlerinden biri olan siyasi katılımda önemli rol oynayan gençlerin siyasi katılım eğilimlerini ölçmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin siyasi katılım eğiliminin belirlenmesi yönünde araştırma yapılmıştır.

6.1. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Türkiye’de üniversite eğitimi almakta olan öğrencilerin siyasi katılım eğilimlerini ölçmeye yönelik bir kuramsal temel üzerinde şekillendirilmiş olup, uygulanabilirlik açısından elde edilen veriler ve kısıtlar nedeniyle Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

6.2. Araştırmanın Hipotezi

Araştırmada yaş, sınıf ve okudukları bölüm gibi parametrelerin siyasi katılım algısı bakımından öğrenciler arasında farklılık doğurabileceği hipotezinden hareketle üniversite öğrencilerinin siyasi katılım eğilimlerine yönelik muhtemel farklılıklar SPSS(20.0) kullanılarak analiz edilmiştir.

6.3. Araştırma Evren, Örneklem ve Yöntemi

Araştırma, birincil verilere dayalı olarak yüz yüze anket yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Anket formunun oluşturulmasında geniş literatür taraması yapılmış ve Gökçe vd.(2017)“Üniversite Öğrencilerinin Siyasi Katılım Seviyesi: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği” isimli çalışmadan faydalanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Babaeski MYO’daki aktif kayıtlı 1.200 öğrenci oluşturmaktadır. “Kolayda Örneklem Yöntemi” kullanılarak seçilen öğrenciler örnekleme oluşturmuştur.

3 bölüm ve toplam 42 soruyu barındıran anket formunun; birinci bölümü 7 demografik soruyu kapsayan kişisel bilgi formundan, ikinci bölümü 21 sorudan, üçüncü ve son bölümü ise bireylerin siyasi tercihlerinin şekillenmesini etkileyen etmenleri kapsayan 14 sorudan teşkil olmuştur.

Anketler Nisan 2018 tarihinde Babaeski Meslek Yüksekokulu genelinde uygulanmıştır. Dağıtılan toplam 298 adet anket formlarından yapılan inceleme sonucu 256 adet anket değerlendirmeye alınmıştır. Anketlerin geri dönüş oranı $(256/298=0,859)$ yaklaşık olarak %86’dır. Böylece araştırmanın örnekleme 256 kişiden oluşmuştur. Elde edilen veriler, SPSS(20.0) veri analizi programı kullanılarak frekans ve yüzde dağılımlarından oluşan tablolar hazırlanarak değerlendirilmiştir.

6.4. Araştırma Verilerinin Çözümlemesi

Ankete yoluyla elde edilen veriler, SPSS 20.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilmiş; ankette bulunan likert ölçeğindeki sorulara verilen yanıtlar için güvenilirlik testi yapılmıştır. Güvenilirlik testi sonuçlarına göre Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı, ikinci bölüm için 0,66 ve üçüncü bölüm için 0,77 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu oranlar anket sonuçlarına güvenilebileceğini ifade etmektedir(Alpar, 2011: 815; Kalaycı, 2010: 403, 405).

Araştırmada kullanılacak test türünü belirlemek amacıyla, Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi uygulanmış ve anket verilerinin normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Anket verileri normal dağılımı göstermedikleri için parametrik olmayan testler kullanılmıştır(Büyüköztürk, 2012:145). Gruplar arası ya da içinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olup olmadığı, ilişkisiz iki örneklem için Mann Whitney-U ve ilişkisiz k-örneklem için Kruskal Wallis testleri gerçekleştirilmiş; ayrıca bulunan farklılıkların nedenlerinin ortaya konabilmesi amacıyla grupların sıra ortalamalarına bakılmıştır. Test sonuçları % 5 ($p<0,05$) anlamlılık düzeyine göre değerlendirmeye alınmıştır.

6.5. Araştırma Bulguları

Ankete katılan toplam 256 katılımcıdan alınan yanıtlar tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekanslar	Yüzdeler%	Yaşadığı Yer	Frekanslar	Yüzdeler%
Bayan	156	60,9	Köy	44	17,2
Bay	100	39,1	İlçe	95	37,1
Toplam	256	100	Şehir(İl merkezi)	32	12,5
Yaş	Frekanslar	Yüzdeler%	Büyükşehir	85	33,2
18	18	7	Toplam	256	100
19	34	13,3	Okuduğu Program	Frekanslar	Yüzdeler%
20	85	33,2	Yerel Yönetimler	106	41,4
21	52	20,3	Bankacılık ve Sigortacılık	75	29,3
22	37	14,5	Çağrı Merkezi Hizmetleri	40	15,6
23	13	5,1	Büro Yönetimi ve Yönetici Asist.	23	9
24	8	3,1	Dış Ticaret	7	2,7
25-40	9	3,5	İşletme Yönetimi	5	2
Toplam	256	100	Toplam	256	100
Ailenin Gelir Durumu	Frekanslar	Yüzdeler%	Siyasete İlgili Düzeyi	Frekanslar	Yüzdeler%
1000 Tl ve altı	23	9	Hiç İlgili Değilim	67	26,2
1001-2500 Tl	122	47,7	Az İlgiliyim	70	27,3
2501-3500 Tl	64	25	Kararsızım	20	7,8
3500 Tl üzeri	47	18,4	İlgiliyim	75	29,3
Toplam	256	100	Çok İlgiliyim	24	9,4
			Toplam	256	100
Eğitim Durumu Baba	Frekanslar	Yüzdeler%	Eğitim Durumu Anne	Frekanslar	Yüzdeler%
Okur-yazar değil	2	0,8	Okur-yazar değil	24	9,4
İlköğretim	124	48,4	İlköğretim	121	47,3
Ortaöğretim	100	39,1	Ortaöğretim	87	34
Önlisans	16	6,3	Önlisans	13	5,1
Lisans ve üzeri	14	5,5	Lisans ve üzeri	11	4,3
Toplam	256	100	Toplam	256	100

Anket katılımcılarının %39,1'i bay, %60,9'u bayan katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların %82,8'i kentsel mekânlarda (il ve ilçe merkezleri) yaşarken, yalnızca %17,2'si kırsalda yaşamaktadır. Araştırmamızın örnekleminin üniversite öğrencilerinden oluştuğunu da göz önünde bulundurursak katılımcıların yaş aralığı frekansının 19-22 yaş aralığında (%81,3) yoğunlaşması beklenen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. En az katılımcı yoğunluğu %3,1 oranı ile 24 yaş frekansına ait iken en fazla katılımcı yoğunluğu %33,2 ile 20 yaş frekansına aittir. Çalışmamızın ilişkin alanda yapılması ve Babaeski Meslek Yüksekokulu programlarındaki öğrenci sayıları da dikkate alındığında katılımcıların büyük bir kısmı (%41,4) yerel yönetimler programı öğrencilerinden oluşmaktadır. Bunu sırasıyla %29,3 ile Bankacılık ve Sigortacılık programı, %15,6 ile çağrı merkezi hizmetleri programı ve %9,0 ile büro yönetimi ve yönetici asistanlığı programı öğrencileri izlemektedir. En düşük katılım oranı ise %2,7 ile Dış ticaret programı ile %2,0 ile işletme yönetimi programı öğrencilerine aittir. Katılımcıların gelir durumu incelendiğinde neredeyse yarısına yakını 1001-2500tl aralığında (%47,7) yer almaktadır. Genel görünüş itibarıyla katılımcıların gelir durumu yoğunluğu 1001-3500 tl aralığındadır. En düşük yoğunluk oranları ise sırasıyla %9,0 ile 1000tl altı ve %18,4 ile 3500tl ve üzeri gelir frekansına aittir. Katılımcıların siyasete ilgi düzeyi oranları arasında farklılaşma bulunmaktadır. Buna göre katılımcıların %60'ı siyasete ilgi duyarken, %26,2'si siyasete ilgi duymadığını beyan etmiştir. Kararsızım görüşüne sahip olanların oranı ise %7,8'dir. Katılımcıların ebeveynlerinin eğitim durumuna bakıldığında annelerin eğitim seviyesi babaların eğitim seviyesinden daha düşük seyretmektedir. Okur-yazar olmayan ebeveyn oranı baba için %0,8 iken anne için %9,4'dür. Eğitim düzeyi arttıkça katılımcı sayısındaki azalma dikkat çekmektedir. Katılımcıların babalarının eğitim durumunda bariz bir şekilde %87,5 oranı ile ilk-orta öğretim mezuniyeti ilk sırayı alır iken önlisans ve üzeri eğitim düzeyine sahiplik oranı ise yalnızca %11,8'dir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumunda ise neredeyse yarısına yakını ilköğretim mezuniyeti eğitim durumuna sahiptir. Söz konusu

durumu sağlayan etmenin geçmişte ülkemizde uygulanmakta olan sekiz yıllık zorunlu eğitim-öğretim faaliyeti olduğunu söylemek mümkündür. Eğitim düzeyi arttıkça katılımcı sayısı azalmaktadır. Buna göre katılımcıların yalnızca %4,3'ü lisans ve üzeri mezuniyet derecesine sahiptir.

Tablo 2. Ailenin Yaşadığı Bölgeye Göre Bulunan Farklılıklar

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	14,1	80,5	5,5
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	25,8	61,3	12,9
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	25,8	61,3	12,9

Anket katılımcılarının aşağıda yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında yaşadıkları bölgeler bakımından farklılaşma bulunmuştur. Bölgesel farklılaşmanın bulunduğu tablo 2’ de yer alan sorulara katılımcılar ağırlıklı olarak hayır cevabını vermiştir. Kararsız cevabı veren katılımcıların oranı ise en azdır.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Bulunan Farklılıklar

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?	58,2	20,3	21,5
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?	32,4	55,5	12,1
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	25,8	61,3	12,9
Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	28,1	62,9	9,0
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	50,8	37,1	12,1

Anket katılımcılarının Tablo 3’de yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında cinsiyet bakımından farklılaşma bulunmuştur. Katılımcılar “Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?” Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?” Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?” Sorularına ağırlıklı olarak hayır cevabı verirken “Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?” “Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?” sorularına ağırlıklı olarak evet cevabını vermiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyine Göre Bulunan Farklılıklar

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	14,1	80,5	5,5
Siyasal görüşlerinizi her ortamda açıkça dile getirebiliyor musunuz?	44,1	41,4	14,5
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	43,4	38,3	18,4
Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?	35,9	39,1	25,0

Anket katılımcılarının Tablo 4’de yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında ebeveynlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılaşma bulunmuştur. Özellikle siyasi programları takip etme ve siyasi görüşlerini rahatlıkla paylaşabilme hususunda daha yoğun bir katılım düzeyi annelerin eğitim

seviyesinde ortaya çıkmaktadır. İlâveten babaların eğitim seviyelerinde farklılaşmanın ise kanaat önderlerinin toplumsal meselelere bakışı etkilenmeyeceği şeklinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Siyasete İlgî Düzeyine Göre Farklılaşma Bulunan Sorular

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Siyasal görüşlerinizi her ortamda açıkça dile getirebiliyor musunuz?	44,1	41,4	14,5
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	50,8	37,1	12,1
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?	32,4	55,5	12,1
Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?	58,2	20,3	21,5
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	25,8	61,3	12,9
Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	28,1	62,9	9,0
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?	32,4	55,5	12,1
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	14,1	80,5	5,5
Seçimlerde sandık görevliliği / müşahitlik gibi görevler alır mısınız?	32,4	56,6	10,9
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	14,1	80,5	5,5
Herhangi bir siyasi partiye / Gençlik Kollarına üyeliğiniz var mı?	16,8	80,1	3,1
Azınlıkta kalan siyasal görüş sahibi insanların toplumsal ve mesleki sorunlar yaşadığını düşünüyor musunuz?	44,1	26,2	29,7
Toplumsal olaylar hakkında görüş bildirme, protesto etme gibi haklar için sosyal medyanın etkin bir alan olduğunu düşünüyor musunuz?	50,8	30,5	18,8
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	43,4	38,3	18,4
Ülkenizdeki siyasal gelişmeler ve devlet politikaları hakkında bilgi sahibi misiniz?	58,2	18,4	23,4

Anket katılımcılarının aşağıda yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında siyasete ilgi düzeyi bakımından farklılaşma bulunmuştur. Güncel siyasal gelişmeleri ve siyasi programları görsel-yazılı basın kanalıyla takip etme, toplumsal olaylarda görüş bildirme hususunda sosyal medyayı araç olarak kullanma sorularında katılımcılar ağırlıklı olarak evet şeklinde görüş beyan etmiştir. Söz konusu durumun belirmesinde katılımcıların gençlerden meydana gelmesi ve günümüz gençleri arasında teknoloji aletlerinin ve sosyal medyanın giderek daha aktif şekilde kullanılması etkili olması mümkündür. STK ve siyasi partilere aktif üyeliğe sahip olunması ya da seçim kampanyalarında aktif olarak yer alma hususlarında ise katılımcılar ağırlıklı olarak hayır cevabını vermiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Yaşlarına Göre Bulunan Farklılıklar

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?	35,9	39,1	25,0
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	50,8	37,1	12,1
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalıştınız mı?	21,5	71,5	7,0
Siyasal görüşlerinizin mesleki hayatınızı olumlu /olumsuz etkileyebilecek bir faktör olduğunu düşünüyor musunuz?	57,0	27,0	16,0
Bir siyasal partiye üye olmak iş hayatınızda yükselmeniz ya da zarar görmenize yol açar mı?	50,8	25,4	23,8
Toplumsal olaylar hakkında görüş bildirme, protesto etme gibi haklar için sosyal medyanın etkin bir alan olduğunu düşünüyor musunuz?	50,8	30,5	18,8
Azınlıkta kalan siyasal görüş sahibi insanların toplumsal ve mesleki sorunlar yaşadığını düşünüyor musunuz?	44,1	26,2	29,7

Anket katılımcılarının Tablo 6’da yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında yaşları bakımından farklılaşma bulunmuştur. Genel olarak katılımcılar siyasi partilere üyeliğin ya da azınlıkta kalan siyasal görüşe aidiyetin iş hayatında yükselme/mesleki ilerleme hususlarında olumsuz etki yapabileceği fikrini beyan etmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı ise Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalışmadığını, toplumsal meselelere bakışının aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri gibi unsurlardan etkilenmeyeceğini beyan etmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Okudukları Bölüme Göre Farklılaşma Bulunan Sorular

Görüşler	Evet	Hayır	Kararsızım
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	43,4	38,3	18,4

Anket katılımcılarının Tablo 7’de yer alan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında ise sadece “Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?” sorusunda farklılaşma bulunmuştur. Anket oranları birbirine yakın olmakla birlikte katılımcılar ağırlıklı olarak olumlu görüş bildirmiştir.

Tablo 8: Siyasi Tercihlerin Şekillenmesini Etkileyen Etmenler

Siyasi tercihlerin şekillenmesini etkileyen etmenler	Hiç	Çok az	Kısmen	Fazla	Çok fazla	×	S	Farklar
Kişisel Menfaatler	34,4	19,5	23,4	10,5	12,1	2,46	1,37	
Aile	24,2	18,0	25,8	14,1	18,0	2,84	1,41	
Arkadaşlar	40,6	21,1	24,6	9,0	4,7	2,16	1,19	C,Y,B,AN,BAB
Parti Kadrosu	27,0	14,5	28,1	16,4	14,1	2,76	1,38	AN
Parti Lideri	15,6	11,7	18,4	23,8	30,5	3,42	1,43	
Parti Politika ve Projeleri	15,2	10,9	19,1	22,7	32,0	3,45	1,42	B,BL
Partideki Cinsiyet Oranı	48,8	19,5	17,2	7,0	7,4	2,05	1,27	AN
Üyesi Olduğum Siyasi Parti ve Dernekler	37,1	16,8	22,3	14,8	9,0	2,42	1,35	
Medya ve Basın	21,5	23,4	30,5	12,1	12,5	2,71	1,28	
Üniversite ve Hocalarım	46,5	20,7	15,2	8,2	9,4	2,13	1,33	G
Güncel Siyasi Gelişmeler	12,5	17,6	23,0	27,7	19,1	3,23	1,29	
Dini İnanç, Tutum ve Gelenekler	19,5	16,8	23,0	21,5	19,1	3,04	1,39	
Partilerin geçmişten gelen imajları	12,9	13,7	24,2	25,0	24,2	3,34	1,33	
Memleket Menfaatleri	16,4	10,2	13,3	16,4	43,8	3,61	1,52	Y

Not: C:Cinsiyet, Y:Yaş, AN: Anne Eğitim Durumu, BAB: Baba Eğitim Durumu, B:Bölümü, G:Gelir Durumu, BL: Ailenin Yaşadığı Bölge, I:Siyasete İlgili Düzeyi

Anket katılımcılarına Siyasi tercihlerin şekillenmesini etkileyen etmenler sorulduğunda kişisel menfaatlerin, üyesi olunan siyasi parti ve derneklerin, güncel siyasi gelişmelerin, dini inanç tutum ve gelenekler ile partilerin geçmişten gelen imajlarının kısmen etkili olduğunu belirtmişlerdir. Arkadaşların siyasi tercihlerin şekillenmesini etkileyen bir etmen olması cinsiyet, yaş, okuduğu bölüm, ebeveynlerinin eğitim durumu gibi özellikler üzerinde farklılıkların bulunmasını sağlamıştır. Katılımcıların annelerinin eğitim durumu partideki cinsiyet oranının, parti kadrosunun ve arkadaşların siyasi tercihlere etki etmesi hususunda kısmen katkı sağladığı söylenebilir. Gelir düzeyinde meydana gelen farklılaşma ile katılımcılar üniversite ve hocalarının siyasi tercihinin belirlenmesinde etki düzeyinin çok az olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar parti Politika ve Projelerinin siyasi tercihlerinin etkilenmesi hususunda okudukları bölüm ve ailelerinin yaşadıkları bölge bazında fazlasıyla etkide bulunduğunu belirtmişlerdir. Son olarak arkadaşlar ve memleket menfaatleri katılımcıların siyasi tercihlerinin etkilenmesi hususunda yaşları itibariyle fazlasıyla etkide bulunduğunu belirtmişlerdir. Söz konusu durumun oluşmasında gençlerde değişimle sorunların çözümleneceğine dair inancın daha sağlam olması, Yaşlandıkça siyasal sürece karşı olan şüphecilik ve güvensiz tutumların artması etkili

olmuş olabilir. Bu konuda Gökçe vd.(2015:5) yaptığı çalışmada benzer sonuçları destekler niteliktedir. İlaveten partilerin ve STK'ların gençlik kolları yapılanmalarının günden güne yaygınlaşmasının bu duruma etki ettiği de söylenebilir.

Tablo 9. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^a	P.	Chi-Square
Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?	0,027	4,786
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	0,019	5,505
Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	0,041	4,176
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	0,025	5,020
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?	0,008	7,106
Arkadaşlar	0,004	8,080
a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Cinsiyet		

Anket katılımcılarının cinsiyetine göre yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; "Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?"; Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?; Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı? ve Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?" görüşlerine bayanlar daha ağırlıklı katılım sağlarken "Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız? ve (siyasi tercihleri etkileyen etmenler)Arkadaşlar" görüşlerine erkek katılımcılar daha yoğun katılım sağlamışlardır. Genel görünüm itibarıyla kadın katılımcıların siyasal faaliyetlerde bulunma ve siyasi söylem geliştirme hususunda çok da aktif olmadıklarını söylemek mümkün olabilmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	P.
Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?	15,037	0,036
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	18,200	0,011
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalıştınız mı?	25,893	0,001
Toplumsal olaylar hakkında görüş bildirme, protesto etme gibi haklar için sosyal medyanın etkin bir alan olduğunu düşünüyor musunuz?	16,338	0,022
Siyasal görüşlerinizin mesleki hayatınızı olumlu /olumsuz etkileyebilecek bir faktör olduğunu düşünüyor musunuz?	31,415	0,000
Bir siyasal partiye üye olmak iş hayatınızda yükselmeniz ya da zarar görmenize yol açar mı?	16,869	0,018
Azınlıkta kalan siyasal görüş sahibi insanların toplumsal ve mesleki sorunlar yaşadığını düşünüyor musunuz?	22,021	0,003
Arkadaşlar	14,589	0,042
Memleket Menfaatleri	19,148	0,008
a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Yaş Grupları		

Anket katılımcılarının yaş gruplarına göre yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; "Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?" görüşüne en yoğun katılım 23; en az katılım 24 yaş grubuna dâhil olan katılımcılara aittir. "Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?"; Toplumsal olaylar hakkında görüş bildirme, protesto etme gibi haklar için sosyal medyanın etkin bir alan olduğunu düşünüyor musunuz?" görüşlerine en yoğun katılım 23 yaş en düşük katılım ise 25-40 yaş grubundaki katılımcılara aittir. "Bir siyasal partiye üye olmak iş hayatınızda yükselmeniz ya da zarar görmenize yol açar mı?"; Azınlıkta kalan siyasal görüş sahibi insanların toplumsal ve mesleki sorunlar yaşadığını düşünüyor musunuz?" görüşlerine en yoğun katılım 18; en düşük katılım ise 25-40 yaş grubundaki katılımcılara aittir. Siyasi tercihleri etkileyen etmenler hususunda anlamlı farklılaşmanın bulunduğu "arkadaşlar ve memleket menfaatleri" görüşlerine en yoğun katılım 19; en düşük katılım ise 24 yaş grubuna aittir. Katılımcıların yaşı arttıkça

görüşlerinin çevresel faktörlerden daha az etkilenmeye başladığı söylenebilir. "Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalıştınız mı?" görüşü için ise en yoğun katılım 22; en düşük katılım ise 24 yaş grubundaki katılımcılara aittir.

Tablo 11. Katılımcıların Okudukları Bölüme Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	P.
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	13,515	0,019
Arkadaşlar	12,614	0,027
Parti Politika ve Projeleri	12,720	0,026
a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Okuduğu Bölüm		

Anket katılımcılarının okudukları bölüme göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; "Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?" görüşüne en yoğun katılım Dış Ticaret, en düşük katılım ise Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı öğrencileri tarafından sağlanmıştır. Siyasi tercihleri etkileyen etmenler hususunda ise "Arkadaşlar" görüşüne en yoğun katılım Dış Ticaret, en düşük katılım Bankacılık ve Sigortacılık öğrencileri tarafından sağlanırken; "Parti Politika ve Projeleri" görüşü için ise en yoğun katılım İşletme Yönetimi, en düşük katılım Dış Ticaret öğrencileri tarafından sağlanmıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	P.
Üniversite ve Hocalarım	11,339	0,010

a. Kruskal Wallis Test   b. GroupingVariable: Gelir Durumu

Katılımcıların gelir durumlarına göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; gelir durumu ile üniversite ve hocalarım değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$ istatistikî anlamda farklılık bulunmaktadır). Buna göre; en yoğun katılım 1001-2500tl gelire sahip katılımcılara aitken en düşük katılım ise 3500tl ve üzeri gelire sahip katılımcılara aittir. Gelir seviyesi arttıkça katılım seviyesinin düşüş eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Tablo 13. Katılımcıların Ailesinin Yaşadığı Yere Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	P.
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	8,308	0,040
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	8,833	0,032
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	7,825	0,050
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalıştınız mı?	7,715	0,052
Parti Politika ve Projeleri	9,330	0,025
a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Ailenin Yaşadığı Bölge		

Katılımcıların ailesinin yaşadığı yere göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; "Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?" görüşü için en yoğun katılım köyde, en düşük katılım ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara ait iken tam tersi yoğunluk durumu "Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?" görüşünde gerçekleşmiştir. Buna göre en yoğun katılım düzeyi ilçe merkezinde yaşayan katılımcılarda gerçekleşirken; en düşük katılım düzeyi köyde yaşayan katılımcılarda gerçekleşmiştir. Söz konusu sonucun günümüzde kırsal kesimde yaşamakta olanlar arasında ataerkil toplum düzeninin şehir merkezlerinden daha etkin olması, köyde STK örgütlenmelerinin çok yaygın olmaması, siyasi propaganda ve çalışmaların aktif yürütülmemesi durumlarından kaynaklandığı söylenebilmektedir. "Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?" görüşüne en yoğun katılım düzeyi ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara ait iken en düşük katılım düzeyi şehir merkezinde yaşayan katılımcılar arasında gerçekleşmiştir. "Parti Politika ve Projeleri"nin siyasal katılıma etki etmesi görüşünde ise en yoğun katılım büyükşehirde yaşayan katılımcılar arasında gerçekleşirken en düşük katılım düzeyi şehir merkezinde yaşayan katılımcılar arasında gerçekleşmiştir. Söz konusu sonucu etkileyen en önemli faktörün siyasi partilerin büyükşehirlerdeki örgütlenmesinin aktif olması, daha büyük kitlelere ulaşabilmesi olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 14. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	p.
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	16,001	0,003
Siyasal görüşlerinizi her ortamda açıkça dile getirebiliyor musunuz?	9,814	0,044
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	13,696	0,008
Arkadaşlar	17,047	0,002
Parti Kadrosu	10,727	0,030
Partideki Cinsiyet Oranı	11,699	0,020

a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Eğitim Durumu Anne

Anket katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına uyarınca; eğitim düzeyi arttıkça katılım seviyesinin de arttığı söylenebilmektedir. Ayrıca annelerin eğitim durumu incelendiğinde; özellikle okur-yazar olmayanlar arasında partideki cinsiyet oranı etkili olmuş katılım düzeyi yüksek çıkmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça ise partideki cinsiyet oranının etkili olduğu görüşüne katılım düzeyi azalmaktadır.

Tablo 15. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	p.
Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?	10,520	0,033
Arkadaşlar	10,119	0,038

a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Eğitim Durumu Baba

Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; "Toplumsal meselelere bakışınızı aydın/sanatçı/gazeteci/akademisyen gibi kanaat önderleri etkiler mi?" görüşüne en yoğun katılım düzeyi babasının eğitim durumu ilköğretim seviyesinde olan katılımcılara aitken en düşük katılım düzeyi lisans ve üzeri eğitim seviyesine sahip olanlara aittir. Eğitim seviyesi yükseldikçe toplumsal meselelere karşı görüşlerin kanaat önderlerinin etkisine daha kapalı olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Tablo 16. Katılımcıların Siyasete İlgili Düzeyine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	Chi-Square	p.
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?	19,004	0,001
Herhangi bir siyasi partiye / Gençlik Kollarına üyeliğiniz var mı?	14,227	0,007
Ülkenizdeki siyasi gelişmeler ve devlet politikaları hakkında bilgi sahibi misiniz?	28,795	0,000
Düzenli olarak gazete, TV, dergi gibi yayınlardan güncel gelişmeleri takip eder misiniz?	18,869	0,001
Aile ve çevrenizde herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	10,381	0,034
Aile ve çevrenizde herhangi bir siyasi partiye üye olan ya da çalışmalarına aktif katılan biri var mı?	11,579	0,021
Siyasal görüşlerinizi her ortamda açıkça dile getirebiliyor musunuz?	11,886	0,018
Seçimlerde sandık görevliliği / müşahitlik gibi görevler alır mısınız?	14,013	0,007
Arkadaşlarınız / aileniz ile siyaset üzerine tartışır mısınız?	18,749	0,001
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi? Gitmeyi düşünür müsünüz?	12,026	0,017
Adayların ve siyasi partilerin radyo, tv konuşmalarını ve güncel açık oturumları izlemeye vakit ayırıyor musunuz?	22,546	0,000
Toplumsal olaylar hakkında görüş bildirme, protesto etme gibi haklar için sosyal medyanın etkin bir alan olduğunu düşünüyor musunuz?	11,297	0,023
Azınlıkta kalan siyasi görüş sahibi insanların toplumsal ve mesleki sorunlar yaşadığını düşünüyor musunuz?	11,431	0,022

a. Kruskal Wallis Test b. GroupingVariable: Siyasete İlgili Düzeyi

Katılımcıların siyasete ilgi düzeyine göre Kruskal Wallis testi sonuçları için ise; herhangi bir siyasi parti ya da STK'ya üye olmayan ailesinde ya da çevresinde aktif siyasetle uğraşan kişiler bulunmayan katılımcıların siyasete ilgi düzeyi daha düşük bulunmuştur. İlâveten düzenli olarak görsel/yazılı medya aracılığıyla güncel gelişmeleri takip ettiğini beyan eden katılımcıların ilgi düzeyi,

hiç takip etmediğini belirtenlerden daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre siyasete ilgi düzeyinin yüksek olduğunu belirten katılımcıların oranı “ Seçimlerde sandık görevliliği / müşahitlik gibi görevler alır mısınız?” görüşünde en düşük yoğunluğa sahip olmakla birlikte kararsızım görüşü önemli bir yoğunluğa sahiptir.

7. SONUÇ

Siyasal katılma demokratik yaşamda toplumun vazgeçilmez bir boyutunu oluşturmaktadır. Toplumu oluşturan bireyler fiziki, sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitim düzeyleri açısından birbirlerinden farklıdırlar. Bu farklılıklar da bireylerin siyasal katılmayla ilgili tercihleri üzerinde etkili olmaktadır. Doğal olarak bireyler sahip oldukları imkân, değer, tutum ve inançlar çerçevesinde katılmayı gerçekleştirecektir. Birbirinden farklı sosyo-ekonomik koşullarda yetişen bireylerin, birbirlerinden farklı siyasal tutum ve davranışlarda bulunması mümkün olabilmektedir. Nitekim araştırma bulgularına göre de katılımcıların ailelerinin yaşadıkları yerler ile siyasal katılım düzeyleri farklılık arz etmiştir. Kırsalda yaşayan katılımcıların siyasal katılım araçlarına (STK, siyasi parti üyeliği gibi) daha mesafeli olduğu gözlemlenmiştir.

Bu araştırmada, demokrasinin ölçütlerinden biri olan siyasal katılımıda önemli rol oynayan gençlerin siyasal katılım eğilimlerini ölçmek amaçlanmış ve bu doğrultuda, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin siyasal katılım eğiliminin belirlenmesi yönünde araştırma yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre Gerek STK üyeliği gerekse siyasi parti üyeliği gibi hususlardan öğrencilerin ekseriyetle uzak kaldıkları görülmüştür. Söz konusu duruma neden olan en önemli faktörün siyasal tercihlerin mesleki ilerlemeyi etkileyebileceği endişesi duyulması ve siyasal sisteme karşı güvensiz tutumu olduğunu söylemek mümkündür. Anket sonuçları neticesinde ulaşılan bir diğer önemli bulgu da gençlerin ülkelerindeki siyasal gelişmeler ve devlet politikaları hakkında bilgi sahibi olduğunu beyan etmesine rağmen aktif siyasetten uzak durması, seçimlerde müşahitlik görevini bile almada çekinmesidir. Siyasal görüş bildirimine evet/hayır cevabı veren katılımcı oranları birbirine çok yakın olmakla birlikte genel itibarıyla “sosyal medya” bu durum için bir araç olarak seçilebilmektedir. Çağımızdaki teknolojik gelişmelerin bu durumu desteklediği söylenebilir. Ek olarak çalışma sonuçlarına göre; bireylerin ebeveynlerinin eğitim seviyeleri ve gelir düzeyleri yükseldikçe, siyasal tercihlerinde değişiklikler ortaya çıkabilmektedir. akademik literatürde yapılan benzer bazı çalışmalarda siyasal katılımın artırılması gerekliliğine vurgu yapılmış, benzer bulgulara ulaşılmıştır(Altan,2011; Gökçe vd., 2017; Özyurt,2010).

Ülkenin geleceği olan öğrencilerimizin siyasal yaşantımızda daha aktif rol alması, çağın değişen gereksinimleri ile ülkenin gelişen/değişen gereksinimlerini tespit edip özgürce karar alma mekanizmalarında yer alabilmesi gerekliliği önemlidir. Bunu sağlamak her şeyden önce katılımcı, demokratik, eşitlikçi ve özgür bir katılım mekanizmasının işler tutulmasıyla mümkün olabilecektir. Yapılan bu araştırma farklı bölgelerde uygulandığında farklı sonuçlarla karşılaşılması mümkün olabilir. Bu suretle literatüre bir katkı sağlayacağı düşüncesiyle gelecekte yapılacak çalışmaların bu kapsamda ele alınmasının söz konusu çalışmalar açısından yararlı olacağı; kamu yönetimi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. (2015). “Demokrasi Kavramına Eleştirel Bir Bakış”, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ANEMON, Cilt:3, Sayı:1
- Altan, C. (2011). “Eğitim-Siyasal Eğitim İlişkisi: Mersin Örneği”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:1.
- Alpar, R. (2011). Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ateş, D. (2015). Demokratik Siyaset: Çağdaş Siyaset Biliminin Demokratik Temelleri, Dora Basım Yayım Dağıtım, Bursa.
- Baudrillard, J. (2012). Kötülüğün Şeffaflığı: Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme (Çev. Işık Ergüden), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- BüyükÖztürk, Ş.; Çakmak Kılıç, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012).

- Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
- Cantzen, R. (2000). Daha Az Devlet Daha Çok Toplum Özgürlük, Ekoloji, Anarşizm (Çev. Veysel Atayman), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Çam, E. (2011). Siyaset Bilimine Giriş, Der Yayınları, İstanbul.
- Çelik, A. & Mardinli, İ. (2018). ‘‘Yerel Seçilmişlerin Bürokrasi–Siyaset İlişkisine Bakışı: Şanlıurfa Örneği’’, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Cilt:1, Sayı:1
- Çetin, H. (2003). İnsan ve siyaset, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Çetin, H. (2014). Siyaset Bilimi, Orion Kitabevi, Ankara.
- Dahl, A.R. & Stinebrickner, B. (2002). Modern Political Analysis, Person Publisher, Sixth Edition, New York.
- Dahl, A.R. (2018). Siyasi Eşitlik Üzerine (Çev. A. Emre Zeybekoğlu), Dost Yayınevi, Ankara.
- Dahl, A.R. (2019). Demokrasi Üzerine (Çev. Betül Kadioğlu), Phoenix Yayınları, Ankara.
- Dilber, F. (2011). Siyasal Katılımda Kitle İletişim Araçlarının Seçmenler Üzerine Etkisi: Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırma. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya
- Dursun, D. (2014). Siyaset Bilimi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Gökçe, G.; Şahin A. & Örselli, E. (2002). ‘‘Türkiye’de Siyasetin Bürokrasi Üzerindeki Etkisi: Siyasallaşma’’, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:4
- Gökçe, A.F.; Tunç, A. & Erayman, H. (2015). ‘‘Yaş Ve Cinsiyetin Siyasi Parti Yönetimlerine Yansıması: Kilis Kent Örneği’’, Ulusal XIII. Kamu Yönetimi Forumu, 15 Ekim- 17 Ekim 2015, Konya
- Gökçe, A.F.; Özdemirci, İ. & Ceylan, İ. H. (2017). ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Seviyesi: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği’’, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Dergisi, Cilt:2 Sayı:27
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). ‘‘Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme’’, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları No:10, İstanbul.
- Kapani, M. (1978). Politika Bilimine Giriş, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Kapani, M. (2007). Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Lipson, L. (1993). Demokrasinin Felsefesi (Çev. Mustafa Erdoğan), Sosyal ve Siyasal Teori: Seçme Yazılar, Ankara.
- Milbrath, W. L. (1965). Political Participation, Rand McNally College Publishing Company, Chicago.
- Nash, K. (2016). Siyaset Sosyolojisi (Çev. Hayrettin Özler), Orion Kitabevi, Ankara.
- Nie, N., Verba, S. & Converse, P. (1989). Siyasal Katılma, Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı (Çev. İltur Turan & Tuncer Karamustafaoğlu), Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları, Ankara.
- Örtlek, M. & Tekelioğlu, S. (2013). ‘‘Türkiye’de Siyaset ve Kadın’’, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt:5, Sayı:2.
- Özbudun, E. (1975). Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Özyurt, C.(2010). ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 MART 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği’’, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:9, Sayı:33.
- Wallerstein, İ. (2012). Kapitalizm ve Kapitalist Uygurluk (Çev. Necmiye Alper), Metis Yayınları, İstanbul.
- Verba, S. & Nie, N. H.(1972). Participation in America: Political democracy and Social Equality, Harper and Row Publisher, New York.